

Kunnskapsdepartementet
V/ Politisk ledelse

Oslo, 27. januar 2021

Innspill til strategi for desentralisert og fleksibel fagskoleutdanning og høyere utdanning

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) takker for muligheten til å komme med innspill til strategi for desentralisert og fleksibel fagskoleutdanning og høyere utdanning. Vofo er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge.

Studieforbundene er ideelle tilbydere av utdanning, opplæring og kurs innenfor et bredt spekter av områder. De har en stor portefølje fra enkle nettkurs til fagskoleutdanninger og universitets- og høyskolefag.

Studieforbundene har lang erfaring med å tilrettelegge for den enkeltes behov for fleksibilitet i forhold til arbeidsforhold og forkunnskaper, familie og bosted. De fremste fortrinnene er fleksibiliteten i utdanningstilbudet, fleksible strukturer og samarbeid med arbeidslivet kombinert med tilstedeværelsen i lokalsamfunnene. Dette setter dem i stand til å fange opp kompetansebehov og raskt justere kurstilbudet når etterspørselen endrer seg. Dette gir den enkelte mulighet til raskt å gå i gang med utdanning og er en aktør som kan bidra til å løse utfordringene med desentraliserte utdanningstilbud.

Vofo mener det er et stort potensial for tettere samarbeid mellom studieforbundene, stat, fylkeskommuner og kommuner. Det er behov for å styrke og synliggjøre studieforbundene som kompetansepolitisk aktører regionalt og nasjonalt, og legge til rette for bedre samarbeid mellom ideelle leverandører av utdanning og statlige etater, fylkeskommuner og kommuner. Skal studieforbundene levere flere utdanningspolitiske målsetninger, er det behov for å tydeliggjøre dette i departementenes tildelingsbrev.

Vofo foreslår at studieforbund nevnes som kompetansetilbydere, mulige tilskuddsmottakere og samarbeidspartnere i tildelingsbrev til fylkeskommune, kommune, Kompetanse Norge, Universiteter og høyskoler, NAV og IMDI mv.

Desentralisert og fleksibel høyere utdanning.

Vofo mener det bør tilrettelegges og oppfordres til kortere og fleksible kompetansehevende tiltak for alle arbeidstakere. Studieforbundene kan skreddersy ulike program for kompetanseheving som dekker alt fra enkeltstående kursdager/-kvelder, til opplærings- og veiledningsprosjekter som går over lengre tid.

Flere fagforeninger og profesjonsorganisasjoner driver med faglige etterutdanning med bistand og tilskudd fra studieforbund. Innenfor profesjonsutdanningene kan fagorganisasjoner være den eneste aktør som tilbyr etterutdanning. Etterutdanningstilbudene bidrar til nødvendig faglig oppdatering for å kunne imøtekomme nye kompetansebehov. Som aktører kan studieforbundene og deres medlemmer raskt oppdatere og tilpasse seg skiftende behov for faglig utvikling. Der hvor videreutdanninger har formelle systemkrav som kan føre til at innholdet blir utdatert før tilbudet kan iverksettes, kan det faglige innholdet i etterutdanningskurs bli utviklet og oppdatert raskere.

Vofo foreslår derfor at *tilskudd til fleksible videreutdanningstilbud* også omfatter etterutdanning, og at studieforbund inkluderes som aktører som kan søke om tilskudd til fleksible videreutdanningstilbud.

Studietilsynsforskriften

Vofo mener at det bør gjøres endringer i studietilsynsforskriften. Fram til 2010 var samarbeid om «desentraliserte studieringer på høyere nivå» hjemlet i voksenopplæringsloven. Fagansvarlig lærested kunne godkjenne lokale forelesere som vanligvis var tilknyttet høyskoler/universitet nær, eller på, det aktuelle studiestedet, men også fagpersoner med høy faglig kompetanse og sterk tilknytning til praksisfeltet. Ordningen gjorde det mulig å kunne tilby et bredt omfang av lokale studietilbud spesielt tilrettelagt for voksne med arbeids- og omsorgsforpliktelser. Lovendringer (2010), og Studietilsynsforskriftens krav om at ansatte i hovedstilling ved lærestedet skal forestå (det meste av) undervisningen har ført til langt færre samarbeidsprosjekter og dyrere tilbud.

Etter Vofos oppfatning vil økt samarbeid mellom studieforbund og universitet/høyskoler om utvikling og gjennomføring av tilbud kunne være et viktig bidrag til desentraliserte tilbud. Studieforbundenes fleksibilitet kan benyttes i større grad til å skape tilbud. Da må systemer og regelverk gi mulighet til og ikke være til hinder for et slikt samarbeid, uten at det skal gå på bekostning av kvaliteten i tilbudene.

Vofo foreslår følgende tiltak:

- studieforbund inkluderes som aktører som kan søke om tilskudd til fleksible videreutdanningstilbud
- fjerning av studietilsynsforskriftens krav om at ansatte i hovedstilling ved lærestedet skal forestå det meste av undervisningen
- tilrettelegging for økt samarbeid mellom studieforbund og universitet/høyskoler

Desentralisert og fleksibel fagskoleutdanning

Studieforbundene er ideelle eiere og drivere av fagskoler. På f.eks. helsefagområdet driver studieforbund desentraliserte yrkesfag- og fagskoletilbud som gir kvalifisert helsepersonell til kommuner. Den typiske studenten er voksne ufaglærte som får anledning til å ta en utdanning nær hjemmet, som kan kombineres med jobb og familieliv.

De ideelle fagskolene i regi av studieforbund kan raskt etablere nye behovsrettede fagutdanninger. Vi har flere eksempler på at fagskoler organisert som studieforbund har etablert desentraliserte fagskoletilbud der folk bor. Eksempelvis har Studieforbundet AOF i

2020 startet fagskole i Hamar, Kragerø og Larvik. Dette er blant annet fagskoletilbud rettet mot barnehagepersonell som jobber med barn med spesielle behov, og omsorgsfag innenfor demensomsorg, og miljøarbeid rettet mot mennesker med funksjonsnedsettelse. Vofo erfarer at studieplasser som de offentlige fagskolene ikke klarer å fylle, tildeles fagskoler organisert som studieforbund. Dette er bra da studieforbundene har tett samarbeid med arbeidslivet og et nettverk som bidrar til at klasser fylles og utdanningen blir gjennomført. Likevel skulle vi gjerne sett at fylkeskommunen har større bevissthet om studieforbundene fagskoletilbud og at representanter fra ideelle fagskoler blir inkludert i dialog, kompetansefora og nettverk koordinert av fylkeskommune og statsforvalter.

Det er fremdeles mangel på yrkesfaglig høyere utdanning i mange tradisjonshåndverksfag. I dag er studieforbundene de tydeligste tilbyderne av systematisk opplæring på dette området. Høyere yrkesfaglig utdanning er etterspurt og nødvendig også i tradisjonshåndverksfagene. Vi mener Kunnskapsdepartementet bør legge til rette for å opprette flere fagskoletilbud for å sikre yrkesfaglig høyere utdanning også i disse fagene, og gjøre det mulig for studieforbundene å få godkjent sine tilbud.

Vofo foreslår følgende tiltak: for å styrke ideelle aktører:

- Etablering av en samarbeidsavtale mellom Regjeringen, KS og Voksenopplæringsforbundet om leveranser av fagskoletilbud. Samarbeidsavtalen bør ha som ambisjon å synliggjøre og styrke ideelle fagskolers rolle, og bidra til god dialog mellom partene.
- At studieforbundene som ideelle fagskoler nevnes i tildelingsbrev til fylkeskommune

Med vennlig hilsen
Voksenopplæringsforbundet

Rune Foshaug
Generalsekretær

Stian Juell
Assisterende generalsekretær